

SIRS

SERVICE D'INFORMATION
ET DE RECHERCHE SOCIALE

Rapport annuel Lutte contre la fraude sociale 2021 (summary)

Jaarverslag Sociale fraudebestrijding

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
Werkgelegenheid, Arbeid
en Sociaal Overleg

RSZ
RIJKSDIENST VOOR
SOCIALE ZEKERHEID

SERVICE PUBLIC FEDERAL
Emploi, Travail et
Concertation sociale

ONSS
OFFICE NATIONAL
DE SÉCURITÉ SOCIALE

Sociale Zekerheid
Zelfstandige Ondernemers

Sécurité Sociale
Entrepreneurs Indépendants

Auteur	Goedkeurder - Approbateur	Publicatiedatum – date de publication: 17/3/2022
Kenniscentrum - Centre de connaissance	Bart Stalpaert, Directeur Elektronische handtekening (e-ID)	Publiek document – document public

Ook dit jaarverslag is **iteratief** opgebouwd in samenwerking met de diensten. Net zoals met onze andere rapporten wensen we iedere keer beter te doen en u op een transparante en duidelijke manier te informeren omtrent de realisatie van het Actieplan Sociale Fraudebestrijding en de strijd tegen de sociale fraude in het algemeen.

Het is de rol van de SIOD als Kenniscentrum om **meerwaarde** te gaan creëren binnen de rapportage. Dit rapport stopt bijgevolg niet bij het louter verzamelen van gegevens en u deze aan te bieden maar tracht ook analyses, bevindingen en aanbevelingen te produceren. Dit kan SIOD niet alleen en het staat daarbij als netwerkorganisatie in contact met de sociale inspectiediensten. Het doel is dat de rapporten van de SIOD ook ter hand worden genomen om **waar nodig bij te sturen**. Ook voor het beleid vormt dit een nuttig instrument. Parallel dient de weg van de verdere professionalisering ingeslagen worden. Gezien de beperkte capaciteit van de SIOD betreft dit een stevige uitdaging.

De beslissing van het Strategisch Comité d.d. 14 juli '21 om de bestaande KPI's te gaan evalueren en af te zetten t.a.v. de toekomstige strategische objectieven (opgenomen binnen het Strategisch Plan 22-25) met daarbij de beleidsvraag om kwalitatiever te rapporteren m.b.t. de realisatiegraad van het operationeel plan, wijst op het belang om te blijven streven naar het meten van impact en om meerwaarde (lessons learned) te creëren binnen de producten van de SIOD. Het resultaat van deze oefening zal worden uitgerold in de loop van 2022.

Dit rapport is gerealiseerd op basis van samenwerking. We willen alle betrokken diensten dan ook uitdrukkelijk **bedanken** voor het aanleveren van de gegevens, het valideren en het op vaak korte termijn mee helpen duiden van de cijfers.

De COVID-19 pandemie heeft uiteraard ook zijn impact gehad. Net zoals vorig jaar wordt een **apart activiteitenverslag** gepubliceerd (in lijn met de beslissing van het Strategisch comité van 23 april 2020).

Kader jaarverslag

o.b.v. artikel 3 4° Sociaal Strafwetboek: “de trimestriële evaluatie van de realisatiegraad van de verschillende elementen van het jaarlijks operationeel actieplan bedoeld in artikel 2. Indien de trimestriële evaluatie twee maal op rij aangeeft dat de doelstellingen of opbrengsten zoals voorzien in het operationeel actieplan niet zullen worden bereikt, brengt de directeur van de SIOD het strategisch comité hiervan op de hoogte.”

Art. 11 §3 Sociaal Strafwetboek m.n. de opdrachten van het Structureel Overlegcomité (SOC):

- voorstellen van kritische succesfactoren en kritische prestatie-indicatoren, verzekeren van de opvolging ervan en rapportage;
- het opvolgen van de acties en er over rapporteren
- het formuleren van voorstellen tot vereenvoudiging en verbetering van de regelgeving aan de regering via het SC.

Strategisch Comité d.d. 23 april 2020:

- goedkeuring Covid bevraging n.a.v. beslissing om de impact van COVID na te gaan op de realisatie van het Actieplan Sociale Fraudebestrijding.

Strategisch Comité d.d. 1 juli 2020 en Structureel Overlegcomité (SOC) d.d. 19 juni 2020:

- goedkeuring en akteneming minimumprogramma SIOD (inclusief opstellen semestrieel rapport)

Traject (2/3)

Structureel Overlegcomité (SOC) d.d. 19 maart 2021:

- Voorstel tot opname COVID-19 opbrengsten binnen pijler 3

Strategisch Comité d.d. 14 juli 2021:

- De SIOD wordt gevraagd een oefening tot herziening te houden t.a.v. de bestaande KPI's.

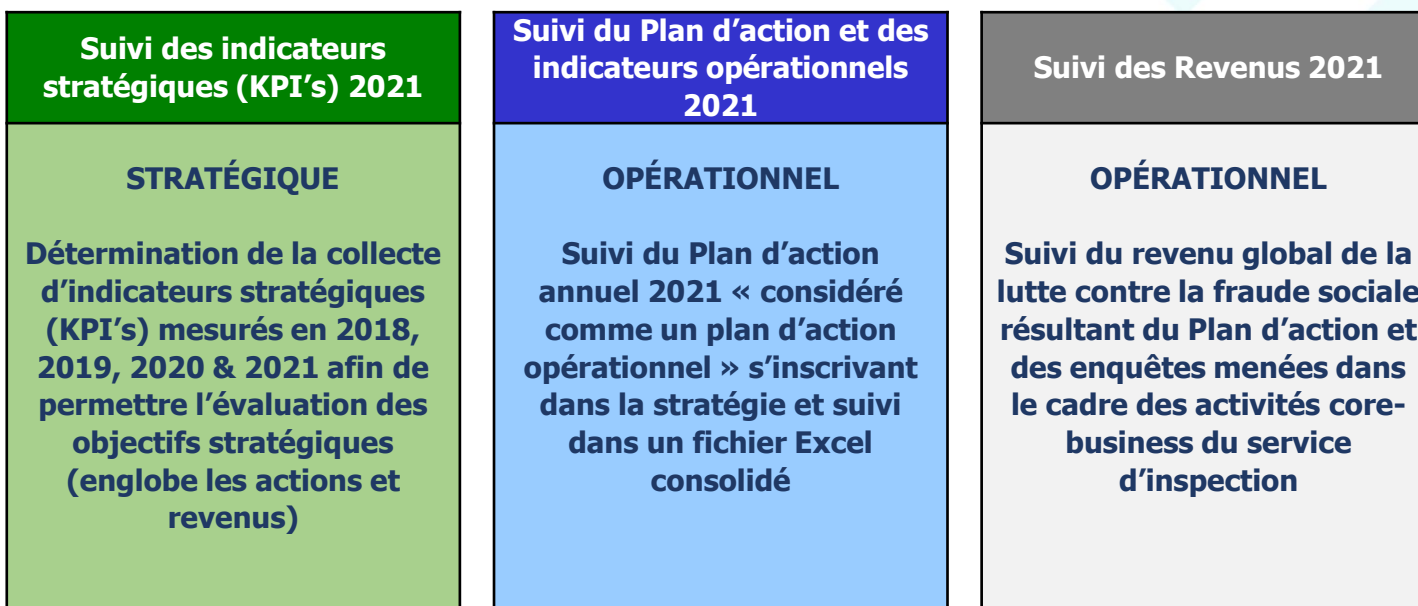
Structureel overlegcomité (SOC) d.d. 4 februari 2022:

- De nieuwe KPI-lijst werd na voorbereiding binnen een werkgroep via elektronische weg gevalideerd door de leden van het SOC op 15 februari 2022.

Elektronische validatie Jaarverslag 2022:

- Structureel overlegcomité – 7/3/2022
- Strategisch Comité – 14/3/2022

- En 2017, un projet a été lancé pour **professionnaliser** le suivi et la **mesure des efforts** dans le domaine de la **lutte contre la fraude sociale** et pour fournir **des méthodologies** et des recommandations afin de poursuivre le suivi professionnalisé à l’avenir. Comme en 2018, 2019, 2020 & 2021 le SIRS a élaboré, avec la contribution des différents acteurs concernés, le présent **rapport annuel** d’évaluation de la lutte contre la fraude sociale en 2021 qui explique les résultats des 3 piliers :
  - Pilier 1 – **Monitoring** des **33 indicateurs stratégiques (KPI’s)**
  - Pilier 2 – Monitoring du **Plan d’action 2021**
  - Pilier 3 – Monitoring des **résultats financiers 2021**
- La méthodologie pour le suivi des résultats fait partie d’un **modèle de croissance**. En 2021 on a continué la mesure des KPI’s de 2018, 2019 & 2020. Une **distinction** nette est définie entre la **collecte de toutes les données** (avec la collaboration de tous les acteurs concernés) et **l’analyse des données** (coordonnée par le SIRS), afin de s’assurer que la qualité de l’ensemble des données collectées est comparable.
- Ce **rapport annuel de lutte contre la fraude sociale 2021** est structuré par pilier et est donc composé des 3 volets suivants :

1

Monitoring van de strategische indicatoren

SO1: Verlagen van de lasten op arbeid om de aantrekkelijkheid om Sociale Fraude te plegen te doen afnemen

- De **sociale lasten (werknemer + werkgever)** in 2021 (2020Q3 t.e.m. 2021Q2) bedragen **35,8 % of 55,5 miljard euro (- 2,6 %-punt t.o.v. 2020)**.
- Le taux de cotisations sociales (indépendants) est de **20,5 %** (le même qu'en 2018, 2019 & 2020).
- Het aandeel loontrekkende – zelfstandigen blijft constant en sluit aan bij het Europees gemiddelde.

SO2 : Droit et administration simplifiés afin d'accroître la transparence et la conformité (y compris la numérisation)

- 344 projecten en change requests werden gerealiseerd in 2021 (t.a.v. 360 in 2020) binnen nieuwe of bestaande gestructureerde fluxen.
- In 2021 werden meer dan **7 beleidsvoorstellen** ingediend. Sommige voorstellen bouwen verder op eerdere voorstellen.
- Het is moeilijk om evoluties in preventieve acties weer te geven, gelet op de uiteenlopende acties. Bovendien kan niet iedere dienst hierover rapporteren.
- Het gemeenschappelijke **platform Dolsis** voor o.a. de inspectiediensten was voor 99,5 % 24/24 beschikbaar in 2021.

SO3: Vergroten van de pakkans

- **La capacité pour la lutte contre la fraude sociale est stable au sein des services. 751,0 ETPI disponibles en 2021** pour les activités liées aux tâches clés (enquêtes, contrôles et tâches administratives nécessaires pour gérer les tâches clés) par rapport à 755,2 en 2020.
- Er werden **118.472 onderzoeken uitgevoerd in 2021. Dit is 10,0% minder dan in 2020** (m.n. 131.577 onderzoeken).
- **7,2 %** van de onderzoeken leiden tot een ePV in 2021. Dit is een stijging van 0,9 %-punt t.a.v. 2020 maar stabiel t.a.v. 2019.
- **18,4% van de ePV's leidt tot vervolging. Dit is een stijging van 1,9 %-punt t.a.v. 2020 maar stabiel t.a.v. 2019.**
- **41,7 % d'enquêtes aboutit à une enquête positive. On remarque ici une tendance qui augmente par rapport à 2019 (+ 9,3 %-punt).**

SO4 : Augmenter la capacité d'action des services d'inspection

- Het **totaal aantal voltijdse equivalenten** betrokken bij de sociale fraudebestrijding bedraagt **1.048,0 VTE's**. Dit is een lichte daling t.a.v. 2020 (1069,3).
- De sociale inspectiediensten hebben sterk ingezet op opleiding met **4.870 opleidingsdagen** of gemiddeld **4,6 opleidingsdagen** per VTE t.o.v. 4,0 in 2020. Deze cijfers zijn exclusief RIZIV (DGEC), voor deze dienst betreft dit voor 2021: **22,7 opleidingsdagen** per VTE.
- En 2021, on a effectué **276,9 contrôles par ETPI** (attention pas pour tous les services) (t.o.v. 348,4 in 2020).
- In 2021 werden **150,4 onderzoeken** uitgevoerd **per VTEi** (RIZIV enkel DAC) t.o.v. 167 in 2020.
- **De ratio positieve /afgesloten onderzoeken** ligt op **42,7 %** (+3,7 %-punt t.o.v. 2020).
- In 2021 werden **64,1 positieve onderzoeken** uitgevoerd **per VTEi** (RIZIV enkel DAC) dit blijft stabiel t.o.v. 2020 (nl. 65,2).

SO5: Bestrijden van grensoverschrijdende Sociale Fraude en sociale dumping

- Er is nog steeds een contrast tussen het beschikbaar effectief van de sociale inspectiediensten voor internationale fraude enerzijds en dat voor nationale fraude anderzijds. Het **effectief is gestegen tot 69 ETPI** (+7,8% t.o.v. 2020).
- **In 2021 werden 4.830 onderzoeken afgesloten. Dit zijn 8,4 % minder onderzoeken dan in 2020.**
- **De ratio positieve/afgesloten onderzoeken ligt hoger (65,7 %)** dan bij de nationale onderzoeken (41,7 %), we merken hier ook een opwaartse trend op t.a.v. 2019 (nl. 38,6 %).
- **618 ePV's ont été rédigés (reste stable: 619 en 2020).**

SO6: De veiligheid, de gezondheid, het welzijn, de arbeidsomstandigheden en de sociale bescherming van de werknemers garanderen

- Momenteel wordt al binnen 6 KPI's gerapporteerd vanaf 2021 Q2.
- Het betreft een groeitraject waardoor (voorlopig) de resultaten nog niet worden opgenomen binnen SO4.
- TWW beschikt over **een effectief van 105,1 VTE**.
- De ratio positieve/afgesloten onderzoeken uitgevoerd door TWW bedraagt 63,3 % in 2021.

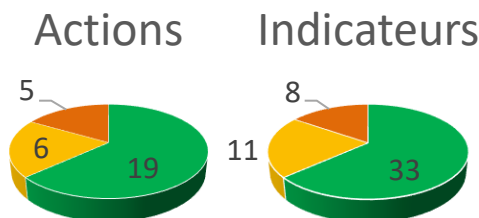
2

Pijler 2: Monitoring du Plan d'action 2021

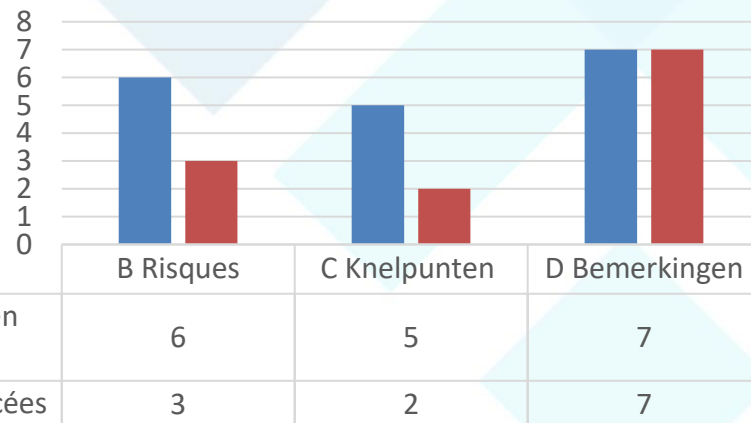
30 actions du Plan d'action 2021

Van de **52 indicatoren** voor de 30 acties in het **Actieplan 2021** Q4 zijn 33 indicatoren al gerealiseerd en 11 gestart. 8 indicatoren geven aan dat de actie nog moet worden opgestart

25 actions sont réalisées ou en cours et 5 ne sont pas commencées

■ Réalisées   ■ En cours   ■ Pas commencées

- De niet opgestarte acties betreffen “programma’s” die wegens een gebrek aan capaciteit niet zijn opgestart. De focus lag vooral op het programma sociale dumping dat wel is opgestart.

2

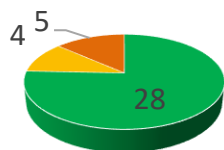
Pijler 2: Monitoring du Plan d'action 2021

37 actions “récurrentes” du Plan d'action 2021

Van de **82 indicatoren** voor de 37 “recurrente” acties (ongenummerd) in het **Actieplan 2021** Q4 zijn 47 indicatoren al gerealiseerd en 21 gestart. 14 indicatoren geven aan dat de actie nog moet worden opgestart

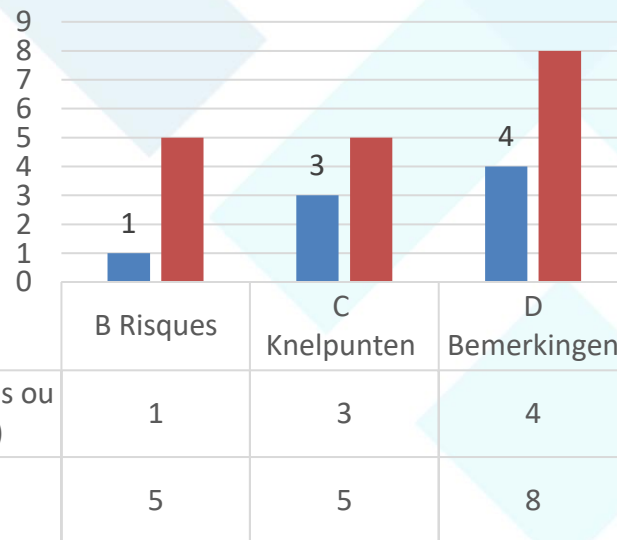
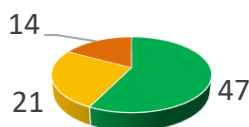
32 actions sont réalisées ou en cours et 5 ne sont pas commencées

Actions Recurrentes

■ Réalisées ■ En cours ■ Pas commencées

Indicateurs

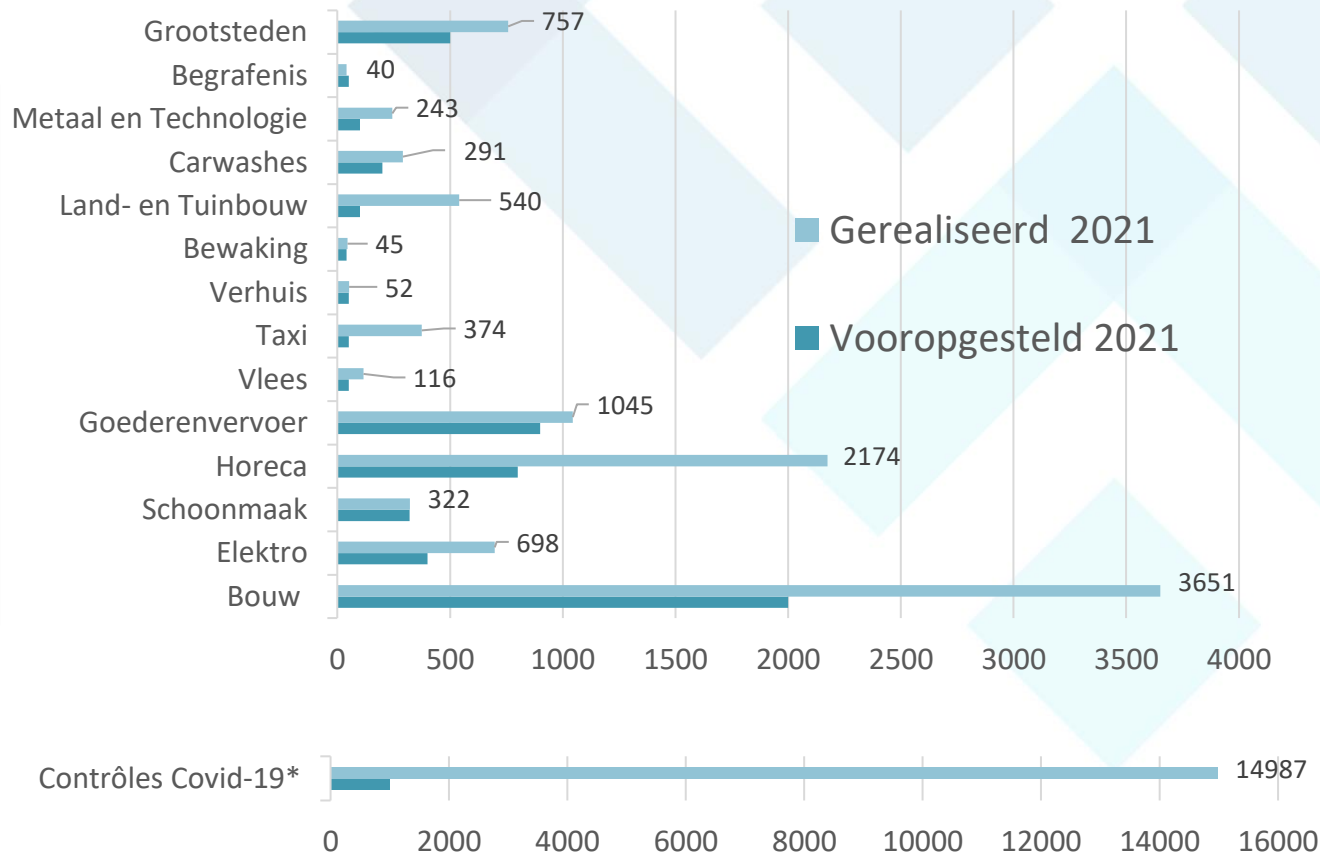
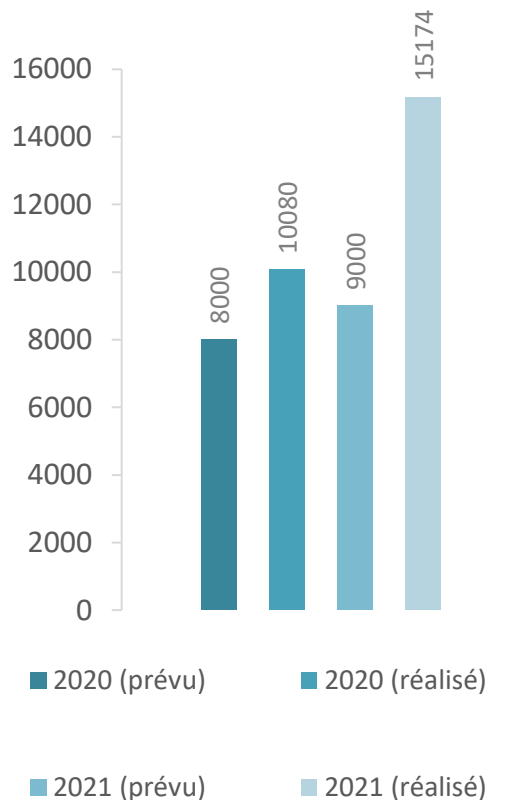

- Enerzijds zijn een aantal acties niet opgestart gezien andere prioriteiten waaronder COVID-19. Anderzijds zijn ook een aantal acties niet opgestart gezien het project tot uitvoering van de actie, werd geannuleerd of stopgezet (bvb. Een elektronische flux (R26) of de automatische controle (R31)).

Zoom: Aantal vooropgestelde sectorale controles in het kader van de gemeenschappelijke SIOD-acties

Noot:

- 10.000 acties minus 2000 sociale dumpingonderzoeken voor 2020 & 11.000 acties minus 2.000 sociale dumpingonderzoeken voor 2021
- Cijfers grootsteden zijn exclusief Kanaalplan & Stroomplan
- In totaal zijn er 15.174 acties uitgevoerd waarvan 10.348 in bovenstaande sectoren (grootsteden inbegrepen) en 4.826 binnen andere categorieën.
- Bron cijfers: trimestrieel rapport statistieken arrondissementscellen periode 1/1/2021 t.e.m. 31/12/2021.
- *Bron: NCCN: De controles op de naleving van de COVID-19 maatregelen werden immers (bijna) volledig geïncorporeerd in de sectorale controles inzake sociale fraude en zwartwerk.

Résultats financiers 2021

Fraudefenomeen	Bijdragen uit preventieve acties	Vordering van niet-betaalde bijdragen (incl. bijkomend opgelegde bijdragen)	Vermijden van onterechte uitkeringen	Terugvorderen van onterechte uitkeringen	Uitsluiting van uitkeringen (sanctie)	Terugvorderen van valse prestaties	Opleggen van administratieve geldboeten	Opleggen van strafrechtelijke geldboeten	Overheidsopbrengsten uit core business activiteiten	Rechtzetting rechten/plichten burger
1. Niet-aangegeven arbeid - zwartwerk		€ 10.441.731,38		€ 4.553.292,64	€ 16.478.341,15		€ 224.550,00			
2. Verboden cumul van uitkeringen				€ 29.606.766,99	€ 64.356,16					
3. Schijnzelfstandigheid		€ 1.930.000,00								
4. Misbruik tijdelijke werkloosheid			€ 11.520.777,34							
5. Valse onderwerpen				€ 2.226.563,56	€ 29.291,88		€ 187.354,28		€ 1.040.000,00	
6. Domiciliefraude				€ 30.360.239,89	€ 9.397.961,94		€ 11.280,00			
7. Fraude met sociale zekerheidsbijdragen		€ 110.632.808,00								€ 37.999.714,21
8. Fraude door zorgverstrekkers						€ 3.122.103,15				
9. Fraude met ziekte-uitkeringen aangeleverd door mutualiteiten				€ 25.616.428,30						
10. Loopbaanonderbreking / Tijdskrediet - anomalieën				€ 2.699.022,28						
11. Article 30bis / 30ter	€ 27.450.000,00	€ 5.830.000,00								
12. Zwarte overuren										€ 8.338.830,00
13. Opgelegde geldboeten							€ 7.609.148,00			
14. Mensenhandel		€ 760.000,00								
15. Starters	€ 30.000,00									
16. Sociale dumping		€ 15.315.601,92								€ 20.259.060,00
17. Stilzwijgers		€ 17.230.000,00								
18. Falingen, klachten, publieke sector									€ 86.880.000,00	
19. Mesures Covid-19				€ 8.882.537,69			€ 41.950,00			
	€ 27.480.000,00	€ 162.140.141,30	€ 11.520.777,34	€ 103.944.851,35	€ 25.969.951,13	€ 3.122.103,15	€ 8.074.282,28		€ 87.920.000,00	€ 66.597.604,21
	€ 189.620.141,30			€ 141.435.579,82		€ 3.122.103,15	€ 8.074.282,28			
Algemeen totaal				342.252.106,55 €						€ 154.517.604,21
				dont COVID : 8.924.487,69 € *						

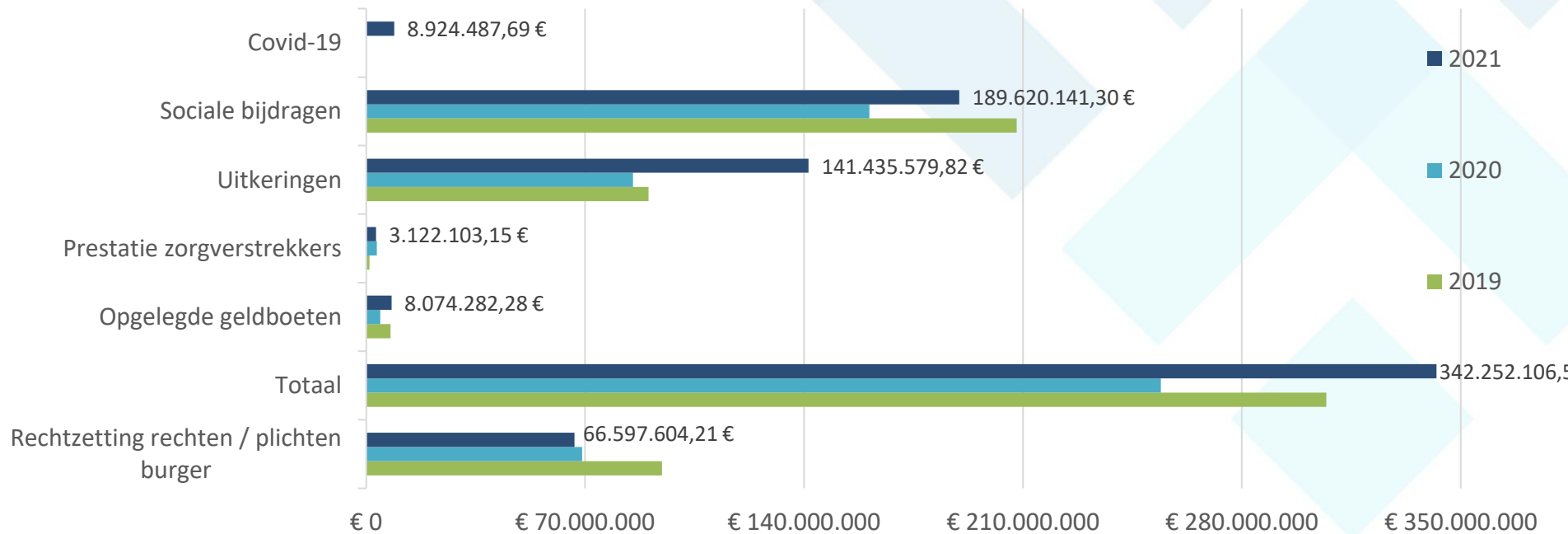
342.252.106,55 Euro

Noot:

- Pour 2019 : 310.750.826,26 €
- Pour 2020: 254.092.801,82 €
- * Seuls l'INASTI et le SAA communiquent un résultat financier lié aux Mesures Covid-19. L'INAMI et le CLS n'ont pas de retombées financières dans le cadre de leur activité Covid, le résultat financier est relatif aux amendes administratives. Le résultat ONEM est inclus dans le montant global ONEM. L'ONSS ne procède pas à des régularisations en matière de Covid.

Overzicht van de financiële resultaten 2019, 2020 en 2021 per type opbrengst (cumul 4 trimesters)

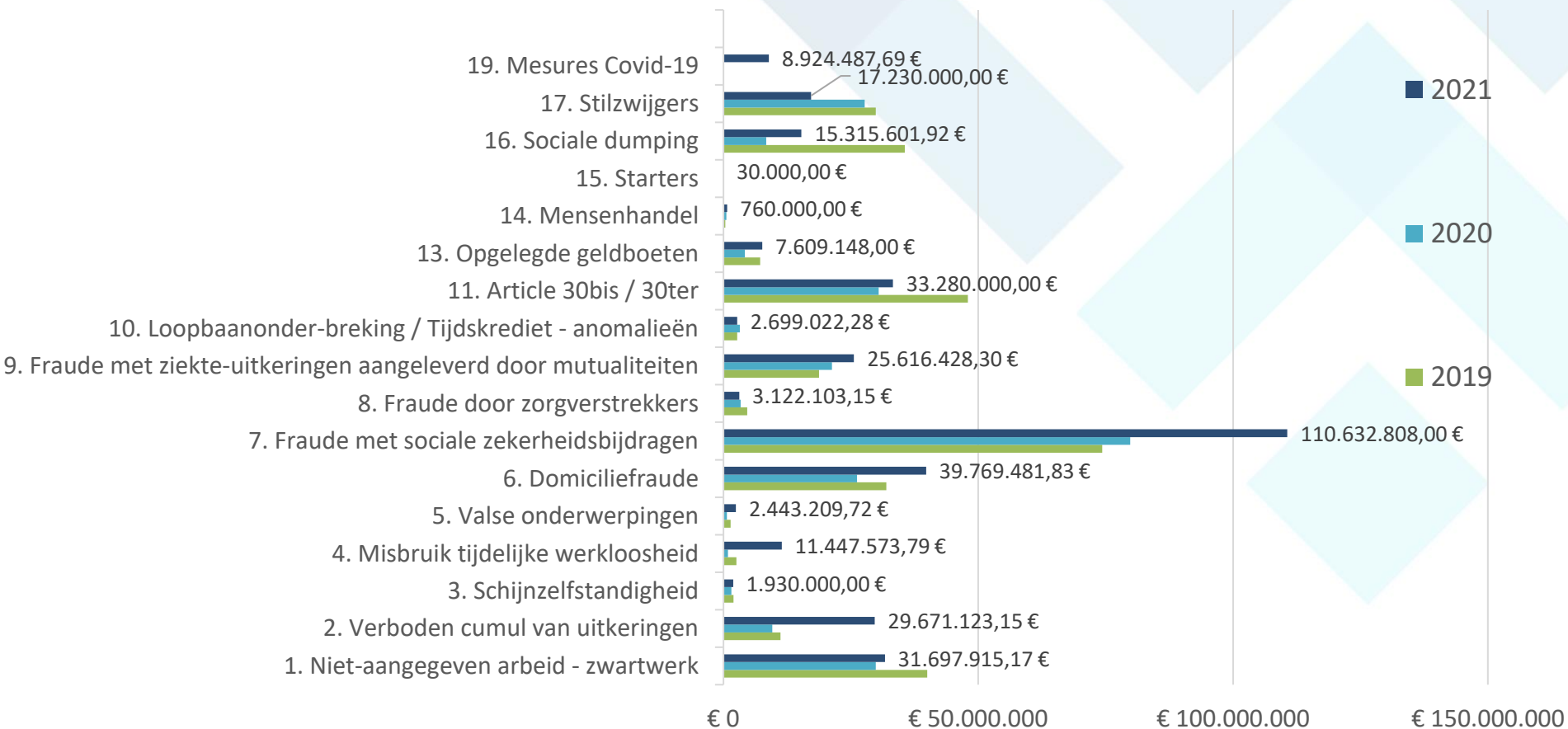

Noot:

- Rechtzetting rechten / plichten burger: Lonen & vergoedingen die n.a.v. TSW effectief zijn bijbetaald aan de **burger**.
- Chiffres ONEM incomplets (manque 4.2)

Overzicht van de financiële resultaten 2019, 2020 en 2021 per fraudefenomeen (cumul 4 trimesters)

Noot:

- Totalen op basis van de beschikbare cijfers (zie supra)

Editeur Responsable :

Bart Stalpaert Directeur

Service d'Information et de Recherche Sociale (SIRS)

Rue Ernest Blerot 1 – 1070 Bruxelles

info@sirs.belgique.be

www.sirs.belgique.be